



**POLSKA FEDERACJA STOWARZYSZEŃ RZECZOWNAWCÓW MAJĄTKOWYCH**

ul. Nowogrodzka 50/54 p.433, 00 – 695 Warszawa, tel. 22 627 07 17, [www.pfsrm.pl](http://www.pfsrm.pl)

Warszawa, 10.01.2024 r.

L.dz.1-PFSRM/2024

**Szanowny Pan  
Adam Bodnar**

**Minister Sprawiedliwości  
Al. Ujazdowskie 11  
00-950 Warszawa**

*Szanowny Panie Ministrze,*

Polska Federacja Stowarzyszeń Rzecznawców Majątkowych jest organizacją zawodową rzeczoznawców majątkowych w rozumieniu art. 4 pkt 15 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 o gospodarce nieruchomościami, skupiającą 25 stowarzyszeń zrzeszających łącznie ok. 4 tysięcy rzeczoznawców majątkowych.

Znaczna liczba rzeczoznawców majątkowych pełni jednocześnie funkcje biegłych sądowych. Niniejszym pismem pragniemy zwrócić uwagę Pana Ministra na wieloletni realny spadek wynagrodzeń biegłych sądowych, co może przyczyniać się do zmniejszonego zainteresowania profesjonalistów pełnieniem tej funkcji, a także problemami z powoływaniem biegłych w poszczególnych sprawach, a tym samym może wpływać na przewlekłość prowadzonych postępowań oraz pośrednio na jakość opinii.

Tytułem wstępu chcielibyśmy przywołać podstawowe przepisy prawa regulujące te kwestie, następnie odnieść się do zmiany poziomu wynagrodzeń w gospodarce w porównaniu z wynagrodzeniami biegłych, a w końcowej części przedstawić wnioski naszego środowiska skierowane do Pana Ministra.

Zgodnie z art. 618f § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks postępowania karnego (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 1375 ze zm.) *wynagrodzenie biegłych oblicza się według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy albo według taryfy zryczałtowanej określonej dla poszczególnych kategorii biegłych ze względu na dziedzinę, w której są oni specjalistami. Podstawę obliczenia stawki wynagrodzenia za godzinę pracy i taryfy zryczałtowanej stanowi ułamek kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa.*

Zgodnie z art. 89 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 1144 ze zm.) *wynagrodzenie biegłych oblicza się według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy albo według taryfy zryczałtowanej*

*określonej dla poszczególnych kategorii biegłych ze względu na dziedzinę, w której są oni specjalistami. Podstawę obliczenia stawki wynagrodzenia za godzinę pracy i taryfy zryczałtowanej stanowi ułamek kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa.*

Uszczegółowienie powyższych przepisów regulujących sposób ustalania podstawowych stawek biegłych sądowych w części dotyczącej postępowania cywilnego, znajduje się w § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 989), zgodnie z którym *stawka wynagrodzenia biegłych powołanych przez sąd za każdą rozpoczętą godzinę pracy, zwana dalej „stawką”, wynosi - w zależności od stopnia złożoności problemu będącego przedmiotem opinii, nakładu pracy oraz warunków, w jakich opracowano opinię - od 1,28% do 1,81% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa, zwanej dalej „kwotą bazową”*. Natomiast w postępowaniach karnych rozwinięcie tego zagadnienia znajduje miejsce w § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu karnym (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 2049 ze zm.), w myśl którego *stawka wynagrodzenia biegłych powołanych przez sąd lub organ postępowania przygotowawczego za każdą rozpoczętą godzinę pracy, zwana dalej „stawką”, wynosi - w zależności od stopnia złożoności problemu będącego przedmiotem opinii, nakładu pracy oraz warunków, w jakich opracowano opinię - od 1,28% do 1,81% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa, zwanej dalej „kwotą bazową”*.

Z powyżej przywołanych regulacji jednoznacznie wynika, że wysokość stawek biegłych sądowych jest wprost uzależniona od "kwoty bazowej" dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość jest określona w ustawie budżetowej. Jednak stawki procentowe stanowiące drugi element wpływający na wysokość wynagrodzeń biegłych, zawarte są w rozporządzeniach Ministra Sprawiedliwości.

W projekcie ustawy budżetowej na rok 2024 przyjętym przez Radę Ministrów, a następnie przekazanym do Sejmu RP (druk nr 125), w myśl art. 9 ust. 1 pkt 2 ppkt a, kwota bazowa dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe została określona w wysokości 1789,42 zł, a więc analogicznej jak w latach poprzednich. Należy przy tym zauważyć, że w ustawie budżetowej na rok 2008, a więc sprzed 16 lat, kwota bazowa wyniosła 1766,46 zł. Tym samym można jednoznacznie wykazać, że **kwota bazowa, na której opiera się wynagrodzenie biegłych sądowych, w ostatnich 16 latach wzrosła o ok. 1,2%.**

Jednocześnie z ogólnie dostępnych informacji wynika, że w analogicznym okresie nastąpił zdecydowany wzrost wynagrodzeń w Polsce. Z Komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 10 listopada 2023 r. wynika, że przeciętne wynagrodzenie w trzecim kwartale 2023 r. wyniosło 7194,95 zł. (za: <https://stat.gov.pl>). Z kolei

przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w roku 2008 wyniosło 2943,88 zł. (za: <https://www.zus.pl>). Czyli w tym samym okresie tj. **w ostatnich 16 latach przeciętne wynagrodzenie wzrosło o ok. 145%**.

Uwzględniając stawki procentowe przywołane powyżej (*od 1,28% do 1,81% kwoty bazowej*) podstawowe **stawki godzinowe dla biegłego sądowego w 2024 roku będą zawierać się w przedziale od 22,90 zł do 32,39 zł.**

Jeżeli uwzględnimy fakt, że **zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 września 2023 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2024 r.** (Dz.U. z 2023r., poz. 1893) **minimalna stawka godzinowa od 1 stycznia 2024 roku wynosi 27,70 zł, a od 1 lipca 2023 roku będzie wynosić 28,10 zł,** to tym bardziej daje się zauważyć, że stawki godzinowe biegłych sądowych oscylują w granicach dopuszczalnych prawem stawek minimalnych (!!!), a **najniższy wymiar godzinowej stawki biegłego (22,90 zł) jest już niższy od stawki minimalnej wynikającej z rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej (27,70 zł).** W rozporządzeniu tym wskazano również minimalne wynagrodzenie za pracę, które od stycznia 2024 roku wynosi 4 242 zł., a tym samym zdecydowanie przekracza dwukrotność kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, stanowiącej bazę obliczania wynagrodzenia biegłego.

Powyższe dane wskazują na rażące dysproporcje przeciętnego poziomu wynagrodzeń w Polsce w porównaniu z poziomem wynagrodzeń biegłych sądowych, które to dysproporcje pogłębiają się sukcesywnie z każdym kolejnym rokiem, czego skutkiem jest określanie stawek biegłych sądowych w wielkościach zbliżonych do prawnie dopuszczalnego minimum wynagrodzeń za pracę, a przecież mówimy o wynagrodzeniu wysokiej klasy specjalistów wykonujących czynności na rzecz wymiaru sprawiedliwości.

Zwracamy się do Pana Ministra z prośbą o analizę tej sytuacji oraz podjęcie stosownych działań mających zmienić przedstawiony stan rzeczy. Rozumiemy, że brak waloryzacji kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe określonej w ustawach budżetowych może wynikać z uzasadnionych przesłanek. Jednak trudno pogodzić się z faktem, że taka sytuacja wpływa bezpośrednio na pauperyzację sytuacji materialnej osób podejmujących się pełnienia ważnej funkcji biegłego sądowego. W tych uwarunkowaniach należy również liczyć się z dalszym spadkiem zainteresowania ze strony profesjonalistów posiadających doświadczenie zawodowe oraz ugruntowany dorobek, świadczeniem pracy na rzecz wymiaru sprawiedliwości.

Zdajemy sobie sprawę, że Pan Minister i kierowany przez Pana resort nie jest samodzielnym decydentem w zakresie zapisów ustawy budżetowej, tym niemniej narzędziem do urealnienia wynagrodzeń biegłych sądowych może być np. podwyższenie przez Pana Ministra procentowych "przeliczników" stawek bazowych zawartych odpowiednio w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym oraz w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie

określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu karnym.

Zauważyć należy, że na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w dniu 24 listopada 2023 roku zostały zamieszczone projekty rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości zarówno w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym, jak też w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu karnym. W wymienionych powyżej projektach rozporządzeń dotyczących określania stawek biegłych odnoszących się zarówno w postępowaniach cywilnych, jak i karnych zaproponowano, że stawka wynagrodzenia biegłych powołanych przez sąd za każdą rozpoczętą godzinę pracy, zwana dalej „stawką”, wynosi – w zależności od stopnia złożoności problemu będącego przedmiotem opinii, nakładu pracy oraz warunków, w jakich opracowano opinię – od 1,67% do 2,36% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa, zwanej dalej „kwotą bazową”. Tym samym stawki te, w przypadku wejścia w życie tych rozporządzeń wzrosłyby o ok. 30%. Projekty przewidywały wejście w życie nowych rozwiązań z dniem 1 stycznia 2024 r., co nie nastąpiło. Wprawdzie proponowany w tych projektach wzrost wynagrodzeń biegłych w żaden sposób nie rekompensowałby ich wieloletniego, realnego spadku, to wejście w życie proponowanych zmian świadczyłoby o dostrzeżeniu przez władzę publiczną przedmiotowego problemu.

Uważamy przedstawiony problem za niezwykle istotny, dlatego zdecydowaliśmy się wystąpić w tej sprawie do Pana Ministra. Jednocześnie deklarujemy pełną wolę współpracy zarówno w zasygnalizowanej w niniejszym piśmie kwestii, jak i w innych obszarach związanych z udziałem biegłych sądowych w postępowaniach prowadzonych przez wymiar sprawiedliwości.

Z poważaniem

*Krzysztof Gabrel*  
Wiceprezydent PFSRM

*Tomasz Ciodyk*  
Prezydent PFSRM